Universal Declaration of Human Rights - Aja

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR* in *Unicode* project, http://www.unicode.org/udhr.

EJUKONWO GBEFANĐEĐE SOSO ACE AGBETOTOWO ŊÚ

UNCACYNA

Səsó egbexəxə do amenyinyi to aləkpa dekpo kpwime kodo enusəsə ci wò yi dogù wawa do eseji ko fàfà le ègbèmè,

Sosó edemaso le agbeto yoyo be agbeto me ci yi don kanlinnuwawa va egbeme, yi agbeto fon egu, yi shinxome, ehonwo yi do yi ejukonwo dé egbefan be agbetowo le vo a xonuxonu, a vo a xose, a gbédon a gu ava le eko,

Sosó agbewoxe kpokpo do ese ji o, e le vevide be wo de do a zin ameji; no de nyi nene o, agbeto a va so ezo ta, a so nvidon le akon, a fongu do eganwuame kodo ametafudotowo ji,

Səsó nusendodo nə dekawawa ko exlədodo a yi nukə le ejukənwo gblame,

Səsó enyə ciwo yi le esewemamɛ wowo ejukən ciwo yi do DEKAWAWAGBE gbé degbefan yi nu be yewo kando agbetə cɛwo ji, le amɛnyinyi ko eyi wanawomɛ, lé nusuwo kodo nyənuwotasəwɛmɛ, yi yewo sə egbe do eju nə nənəmɛ, nukəyiyi, nə agbemɛnənə a nyə nə amɛ kpu, nə agbetə a kpə vovo a wa enu ci yi drwi,

Səsó ejuwo kodo wowo kplekplegbe gbesosome, nə wo a sə na bubu agbetə, a mi dàdà le eyi cɛwo ji nə agbetə a vo fàfà,

Səsó dandandanme ə, gbəhwe agbe təwo a wa do egbèfan lə ji ə, wo do a dó susu deke do ace kodo vovokpəkpə lə wo ji.

EYITAĐO

BOBOGAN DE EGBEFAN CE soso ace agbetotowo nu;

Egbefandede ce yi nyi ejukonwo, plenu do, yi wo a wa no, yi ameshyame kodo wowo bobowo a do no enukuvi, a tekpo, soto enukplankplan ko enununyanya gome, a tekpo no amebubu ko vovokpokpo a yi ameshyame kodo wowo bobowo a do no enukuvi, a tekpo, soto enu kplankplan ko enununyanya gome, a tekpo no amebubu ko vovokpokpo a yi nuko kenu no, le blewublewume o, edo lowo a nyi wawa le ejukplekple lowo me, no wo a zan wo nyononwito le ame ciwo yi do kple kplegbe lowo xwe kodo ame ciwo yi wo so do alome no wo nó wo a kpa ace no wo.

Akpa 1

Agbetowo plenu vano gbeme ko vovodeka gbeswegbeswe, soto amenyinyi ko acewo gome; wo xono susunywin ko jimenywi so esexwe. Wo do a we novi dada wowo nonowo gbo.

Akpa 2

Amɛdekpokpwi do a kpɔ nyɔna le acɛ ko vovo ciwo yi le egbe fandede cɛ lɔ mɛ. Amɛde de do egbe a mɔ akɔ, gbaza, ŋusukonyɔnunyinyimɛ, egbe, sènsèn, politikinyɔ alo enyɔbudewo ci yi kan agbetɔ, dɔkun, jijixwe alo enyɔ alɔkpabude yi a na yi agbetɔ da kpɔ nɛnɛhan nyɔna.

Só zeto yenu ə, wo de do egbe a zəndo politikise alo jejeshi le xixeme nə eju amedeétə nu a de eju lə do akpo. Nə eju cime amelo so xə abləde can e le ejubuugənme can, de le videkishi can alo de do egbe a zan yideki le ci e drwi nene can o wo de do egbe a didoakpo.

Akpa 3

Amedekpokpwi do no agbenono le vovokpokpo ko kandoji amenutoto me.

Akpa 4

Amede de do egbe a so ehalo wa ahwashi alo kannumo; agbeto a so wa ahwashi alo kannumo le alodekpo kpwinu nyi ese.

Akpa 5

Wo de do a de efun no agbeto, kpo wo da do aya no agbeto, a wa xomevevenu, elannu alo enudèagbetokpoto nuwo kodo medekpokpwi.

Akpa 6

Amedeka do egbe a nya le afidekpokpwi ma agbetanyinyi yeeta do ace kodo ese ciwo wo do a nyi.

Akpa 7

Le ese nuko o, agbetowo plenu nyi enudeke, é le gbeswegbeswe; wo do egbe no condoji alo nyona esetowo gbeswegbeswe. Wo plenu do egbe no condoji dekenume egacime yi wo dedeo voklan do enumowe a so gban egbefandede ce lo kodo wanadekpokpwi ci a na yi wo a gbin.

Akpa 8

Agbetədekpokpwi do egbe a je ehwe le kojodoxu eyijumetə ci gbə a je ehwe le dru nə wo gban ace aləmajenu ciwo ese gangan alo ese gbalidekpokpwi ni wo.

Akpa 9

Wo de do egbe ci a le ame gbali gbali enudemawamawa, akpanu sensento a so do egame alo a do ese a so nyi ti le evijume.

Akpa 10

Agbetədekpokpwi do acɛ, le egbe səswɛ koŋu mɛ yi enyə ci nu ə yi e le ə, wo a si ni shigbe le wo a se amɛbuwotə nɛnɛ, le ahwamɛ le kojodotə ciwo ji wo da ʒin, yi wo a nɔ enyəji, wo da nɔ agbetəji. Le eganɔmɛ ə, kojodotələ a nu acɛ kodo esekənyinyi eyitəwo ni alo adodwi ci le enyə vwin ciyi byɔ etodəndən ciwo yi wo dodo ɔ ni.

Akpa 11

- 1. No wo do enyovwin ciwo byo etodondon no amede o, gboxwe ese a xo meloo, kojodotowo do a defyo le ahwame, le esemonu mo nenehame o, ye wa enyovwin ci yi byo etodondon nyawo, madefyo godu o, wo de do egbe a mo melo wa nenehamee nu. Le kojo lo doxu o, wo do a tekpo a hwlingan le ese nyikome gboxwe a glo.
- 2. Wo de do egbe a so ese xo amede no enyo alo enumadoeni ci yi ese eju lo to alo ese ejuwo plenuto de gbe le hwecinu wo wa enu lo. Neneke o, ese de xo enuvwin ci yi byo etodondon deo, ese hunno yi wo a so xo ameci yi je ago lo le hwenonune; wo da don eto no amelo wugan eto ci ese hwenonuto lo byo.

Akpa 12

Wo de do a so tafutafu a yi je amebunyome a so xodyi yi ko eyi mewo, eyi nuwo neneke o, ganwuameto de de do àce azin amebu wenawo ji a hlen, yi a gbe so gble nyiko ni; ese lo, gbe nene wanawo.

Akpa 13

- 1. Amede kpokpwi do ace vo, a dyi sa a yi afi ci yi drwi; neneke yi e do ace a do noxu le eju de kpokpwi me.
- 2. Amede kpokpwi do ace a to le eju de kpokpwi me: e senŋ to le eyi ntɔ jume a yi kaka a gbe trɔ gbɔ va me fafɛde.

Akpa 14

- 1. No eganwuamecekpatowo je egame no amede o, no ame lo a so sennu a hwlen eyi ta o, e dogbe a byo bexu eju de kpokpwi yi eju lo do a xwe fafa de.
- 2. No amede je esenu me nyao o, ace ejukonwo plenuto cide de nagbe be yi le shito a yi eju bu me.

Akpa 15

- 1. Amede kpokpwi do a nyí ejudekamevi.
- 2. Eganwuamɛcɛkpatɔ de de do acɛ yi a gbe nɔ eyi jumɛtɔ de be yi da gbe nyi yewo jumɛvi; nɛnɛke de do acɛ yi a gbe ni be yi nu gbe sɔ eju bu a trɔ eju hɔn mɛ vi.

Akpa 16

- 1. Le asudede alo nyonudede game ɔ, dekajɛ ko cugbejɛ ciwo yi nyi akɔbunɔwo, ejubujubumɛtɔwo alo sɛnsɛn ebuebu mɛ tɔ wo ɔ, wo sɛnŋ de wo nɔnɔ wo, yi a sɔ egbe do eju a gbaku. Acɛ deka nmɛ yi wo do le enushyanumɛ so dede hwenu kaka va sɔ yi wo dekiwo gbegbe hwenu.
- 2. Ame ciwo yi jiji a de wo nonowo o, wo vi do a na egbeta dekanume gbohwe eju a nya be wo de wo nonowo nyao.
- 3. Wõ jitəwo yi nyi nuklen alo esha ci yi a le nkə nə wo: neneke yi wo do a nyi kuku le eta nə wo ne.

Akpa 17

- 1. Ame deka kpan və a, alo e le egbebəbəme və ə, e do ace do evi ntə nuji.
- 2. Acɛ de kpokpwi de do a xɔ amɛŋutɔnu leshi ko akpasɛnsɛn.

Akpa 18

Amede kpokpwi do ace a vo le enu ci yi druii le eyi tame, ejime ko sènsèn kpaxwe; e senŋu gbé dɔli sènsèn kodo eyi susu lɔ wo, alo a de wo to nɔ eju a jeshi; e sennu like nɔ sensen ko susu lɔwo a dɔn amewo bɔ do eyi deki nu sɔ to nukɔviyi le enukplankplan enuwawa, kodo sensen alo sensenwanawo plenu nu.

Akpa 19

Agbetə qekpokpwi qo ace a vo le eyi susu alo eyi tamebubume; e qo ace a vo a nu enyə ci yi le susume ni nə eju a se; e qo ace a ji gənme nə enuwo ko enyəwo, a to eməwo keŋukeŋu ji a drá wo nə xìxè kòŋune alo ejuwo kpu a se; enuqe kpokpwi qe qo a doŋuklen alo vənvən ni.

Akpa 20

1. Agbetə dekpokpwi do acɛ a vo le bəbəwawa kodo egbɛ ci yi gbe ahwawawanyəwo gbə.

2. Wo de do a so eganwuame a so lon ame do ehabobodeme.

Akpa 21

- 1. Amede kpokpwi do a so eyi fo cute a kpankon le eyi ju nukoyiyi wanawo me, alo a nagbe no amebu a we.
- 2. So to edowa gome o, amewo plen do a kpo texwe gbeswegbeswe.
- 3. Ejukonwo drodro o, eyi a nyi esha le ŋuko no ejuwomecekpakpa. Eyi ji yi wo do a zon no no akodadawo do jojwe ji gamegame.

Akpa 22

Amedekpokpwi le egbeme do a vo faa a kpo nyona soso alodowome, alodo honwo a na yi a kpo vivivi le ace ciyi kan dokunmowo, agbeto enunuyanya ciwo de do a hwedo ame, yi a na nukoyiyi no amenyinyi le hlon hlon eju dekadeka ko wowoxlowawame. Nenehame hlonhlon ko exlowawa kan dokun eju dekadekato.

Akpa 23

- 1. Amede kpokpwi do a wa edo ci yi je kodi le jume, yi a kpo nyona ciwo yi le edo lo wawame.
- 2. Evototo dekpokpwi de do a no ehocucume no edo dekamuwatowo.
- 3. Edəfencu ə, e do a sun edəwatə ko evi xomuwo, və nə da sunə, wana bu dewo do a le e jume a sə na wo vovo.
- 4. Edəwatə dekpokpwi degbe a do edəwatəwobəbə ci yi drwi mɛ a sɛn nu a gbe nə amɛtafu.

Akpa 24

Edowato dekpokpwi do a dó gbongbon hwenu a so vo, edowagamewo do a nyi dredreme. Le exwekpegbonjwiin eyi towo me o, wo do a cu no efen ni.

Akpa 25

- 1. Amede kpokpwi do a do enu ci yi a so kpo eyi ko eyi xomuwoji soto lanmesen, enududu, acododo, xomenono, dotoxweyiyi ko alodoamejudowaxu ciwo a na yi wo a vo; wo do a no godu ni le edomakpowa game, edolehwenu, le ekpoxome, nyoxome, neneke le enuwanu ciwo yi de so eyinuto drodro nu wo hwenu.
- 2. Aladu de do a li na evijitawo ko wo vi. Evi ci yi asu ko ashi ji ji ko ci yi wo ji le gbanji wo a, wo sa enu le ejume, yi evototo de de do a na wo me.

Akpa 26

- 1. Amede kpokpwi do a yi sukulu a xə enunyanya gbaligbali, e glo ka ka can ə, a xə enunyanya gənmetə dandandan. Alənudə kplanxu sukulu wo do a ni nə ame kpu. Sukuluganwo ə, wo do a hun wo nə ame ciwo nununyanya je àbà hən me nə.
- 2. Sukulu do a na wo a nyaŋunu sə to agbetəbubu gomɛ. E do a na yi wo a nya be enusəkeamɛ, exləwawa le ejuwo glamɛ akəwo alo sɛnsɛn wo gblamɛ kodo ejuwokplekplegbɛ nuwanawo ci wo a na yi vovo a nə gbɛmɛ, enu hənwo ə, enu vevi vi wo nyi.
- 3. Kplankplan ciha nume yi deviwo a xɔ ɔ, e do a nyi wo jitɔwo nyɔ.

Akpa 27

- 1. Agbetədekpokpwi do a vo a wa emumumunuwo kodo eyitəwo, akpə jijòle adaŋudododəwo gbə, keŋu a nə waxu nə ŋukəyiyi səto enudwi kuku gomɛ kodo wanywi ciwo yi a to le mɛ.
- 2. Amadekpokpwi ci yi nyi edodewato dogbe a hwlan wananywi ciwo yi to le eyi nudwikuku goma, eyi danudodowema ko eyi danu goma.

Akpa 28

Amedekpokpwi dogbe a byo be hannyahannya nugbe no ejume, no wo a zon do ace kodo vovokpokpo ciwo yi zé le gbefandede ceme, soso agbetononome gbe soso ejukonwononome.

Akpa 29

- 1. Amedekpokpwi do a wa edo no eyiju cime yi eyi nonome alo eyigbetonyinyime a to le, le vovokpokpo kodo nukoyiyi adodwi gome.
- 2. Le eyice kodo eyivovokpəkpəzanzanme ə, ese dowo yi a gbe enyə nə ame nə wo a sə jeshi amebucewo kodo eyi vovokpəkpəwo gbəhwe a sə kpə emə a dra enu do le wana gome, le hannyahannya ma do dó acekpakpame kodo vovo gbaja le eju ci vi va nə eyidekishi.
- 3. Tretregbedi, wo de do egbe a zon ace cewo kodo vovokpokpo cewo to amebudewo ciwo de nyi afodoxuwo no DEKAWAWAGBE EJUKONWOTO.

Akpa 30

Ejudekpokpwi, ehabəbədekpokpwi, amɛdekpokpwi de do egbe a sə Egbe fandede cɛ a sə wa enubadade alo a sə wa kanlindəde shigbe a sə gbe be agbetəwo da zan acɛ ko vovokpəkpə ciwo vi ze le wemacɛmɛ.